

Sygn. akt II CSK 291/21

POSTANOWIENIE

Dnia 5 października 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Władysław Pawlak

w sprawie z wniosku H. H. D.
przy uczestnictwie D. D.
o podział majątku wspólnego,
na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 5 października 2021 r.,
na skutek skargi kasacyjnej uczestnika postępowania
od postanowienia Sądu Okręgowego w P.
z dnia 14 października 2020 r., sygn. akt II Ca (...)

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od uczestnika na rzecz wnioskodawczynie kwotę 5400 (pięć tysięcy czterysta) zł, tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną uczestnika D. D. od postanowienia Sądu Okręgowego w P. z dnia 14 października 2020 r., sygn. akt II Ca [...] Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność

postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Zatem nie w każdej sprawie, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. W judykaturze Sądu Najwyższego, odwołującej się do orzecnictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu, jeszcze w okresie obowiązywania kasacji zostało utrwalone stanowisko, że ograniczenie dostępności i dopuszczalności kasacji nie jest sprzeczne z Konstytucją RP, ani z wiążącymi Polskę postanowieniami konwencji międzynarodowych (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2001 r., III CZP 49/00, OSNC 2001, nr 4, poz. 53).

Podstawowym celem postępowania kasacyjnego jest ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój prawa i jurysprudencji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 147).

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący oparł na przesłankach uregulowanych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c. Przesłanki te nie zostały jednak spełnione.

Według ugruntowanego orzecnictwa Sądu Najwyższego, przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na przesłankę istotnego zagadnienia polega na sformułowaniu tego zagadnienia i wskazaniu argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Musi przy tym chodzić o zagadnienie nowe, dotychczas nierozpatrywane w judykaturze, które zarazem ma znaczenie dla rozpoznania wniesionej skargi kasacyjnej oraz innych podobnych spraw (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11, z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01,

OSNC 2002, nr 12, poz. 151, z dnia 21 czerwca 2016 r., V CSK 21/16, nie publ., z dnia 15 czerwca 2016 r., V CSK 4/16, nie publ.).

W ocenie uczestnika występowanie istotnego zagadnienia prawnego sprowadza się do rozstrzygnięcia, czy w postępowaniu o podział majątku wspólnego, który stanowi gospodarstwo rolne, zgodnym z zasadami prawidłowej gospodarki rolnej jest podział tego gospodarstwa pomiędzy byłych małżonków, w sytuacji gdy tylko jeden z nich prowadzi je i to wraz z ich dziećmi, mając na uwadze, że drugi z małżonków od kilkunastu lat nie prowadzi działalności rolniczej, nie posiada sprzętu rolniczego, ani środków na rozpoczęcie tego rodzaju produkcji, a wielkość gospodarstwa jest znaczna.

Sąd Najwyższy wyjaśniał już wielokrotnie kwestie związane z zasadami podziału fizycznego gospodarstw rolnych w sprawach o zniesienie współwłasności, dział spadku oraz podział majątku wspólnego (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 3 września 1997 r., I CKN 344/97, z dnia 20 maja 1998 r., I CKN 668/97, z dnia 30 listopada 2007 r., IV CSK 305/07, z dnia 7 marca 2008 r., III CSK 328/07, z dnia 9 czerwca 2009 r., II CSK 152/09, z dnia 22 października 2015 r., IV CSK 575/15, z dnia 12 lutego 2016 r., II CSK 107/15 oraz z dnia 5 listopada 2020 r., I CSK 14/19) i nie zachodzi potrzeba kolejnej wypowiedzi w tej materii.

Przewidziana w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. oczywista zasadność skargi kasacyjnej zachodzi wówczas, gdy z jej treści, bez potrzeby głębszej analizy oraz szczegółowych rozważań, wynika, że przytoczone podstawy kasacyjne uzasadniają uwzględnienie skargi. W wypadku, gdy strona skarżąca twierdzi, że jej skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, powinna przedstawić argumentację prawną, wyjaśniającą w czym ta oczywistość się wyraża oraz uzasadnić to twierdzenie. Powinna w związku z tym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia prawa materialnego i procesowego, polegającą na jego oczywistości *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49, z dnia 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006, nr 4, poz. 75, z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, nie publ., z dnia 29 kwietnia 2015 r., II CSK 589/14, nie publ.).

Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 października 2015 r., IV CSK 189/15 nie publ. i przywołane tam orzecznictwo).

Oczywistą zasadność skargi kasacyjnej skarżący wywodzi z rażącego uchybienia polegającego na błędnym założeniu, że można dokonać podziału gospodarstwa rolnego i przyznać na własność wnioskodawczyni część nieruchomości wspólnych, w sytuacji gdy wnioskodawczyni nie ma ani środków ani kompetencji do kontynuowania prowadzenia produkcji rolnej.

Lektura uzasadnienia zaskarżonego postanowienia nie daje podstaw do podzielenia tezy uczestnika, iż Sąd drugiej instancji dopuścił się kwalifikowanego naruszenia prawa materialnego regulującego zasady podziału gospodarstw rolnych. Otóż Sąd Okręgowy, po zasięgnięciu wiadomości specjalnych (art. 619 § 2 k.p.c. w zw. z art. 567 § 3 k.p.c. i 688 k.p.c.), dokonał niezwykle wszechstronnej oraz skrupulatnej oceny faktycznej i prawnej tej problematyki; trafnie też, w kontekście daty wszczęcia postępowania sądowego w tej sprawie zwrócił uwagę na art. 12 ustawy z dnia 14 kwietnia 2016 r. o wstrzymaniu sprzedaży nieruchomości Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa oraz zmianie niektórych ustaw (jedn. tekst: Dz. U. z 2018 r., poz. 869). Podział fizyczny dotyczył gospodarstwa rolnego nieco ponad 23 - hektarowego, wnioskodawczyni otrzymała nieruchomości rolne o powierzchni niecałe 11 ha, zaś uczestnik o powierzchni ponad 12 ha. Sąd drugiej instancji zwrócił uwagę na kwalifikacje wnioskodawczyni do prowadzenia działalności rolniczej, bowiem niezależnie od tego, że przez wiele lat w tym gospodarstwie pracowała, ukończyła także liceum zawodowe przy Zespole Szkół Rolniczych w Ś. w zawodzie rolnika o specjalności wiejskie gospodarstwo domowe, uzyskując tytuł robotnika wykwalifikowanego w tym zawodzie. Biegły sądowy ds. rolnictwa stwierdził, że na nieruchomościach rolnych po podziale będzie mogła być prowadzona racjonalna i prawidłowa gospodarka rolna.

Z tych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., a o kosztach

postępowania kasacyjnego orzekł na podstawie art. 520 § 3 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c., art. 391 § 1 k.p.c. i art. 13 § 2 k.p.c. Na zasądzone koszty składa się wynagrodzenie za zastępstwo procesowe ustalone według minimalnej stawki taryfowej (§ 4 pkt 8 w zw. z § 2 pkt 7, § 10 ust. 4 pkt 2 i § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie, Dz. U. poz. 1800).

jw